

העולם הזה: שבועון החדשות הישראלי ♦ המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, פל. 03/232262/3/4. תאריך: 136 ♦ העורך הראשי: אורי אבנרי ♦ עורך-מישנה: דוב איתן ♦ עורך תבנית: יוסי שגון ♦ רכזת מערכת: ענת סרגוסטי ♦ עורך כיתוב: גיורא נוימן ♦ צלמי מערכת: ציון צפירי, צבי טל ♦ עורך דפוס: יפתח שביט ♦ ראש המינהלה: אברהם סימון ♦ מנהל המודעות: רפי זכרונאי ♦ המזכיר: העולם הזה בע"מ ♦ הדפוס: הדפוס החדש "ע"מ, תל-אביב, רחוב חומה ומגדל 2 ♦ הפצה: "גד" בע"מ, תל-אביב, רחוב חרוצים 7, טל. 377056.

קיא יקי

העורכים של תחנת-טלוויזיה אירופית צילצלו אליו לפני כמה ימים וביקשו להמציא להם גיליון של העולם הזה מלפני 36 שנים. מחלקת-המחקר של אותה תחנה ביררה כי ב-22 ביוני 1950 הופיעה בשבועון זה כתבה שתאירנה את גירושם של ערבים משטח-ישראל. למען האמת, לא זכרתי את הכתבה. חיפשתי את הגיליון, הוא נשא את המספר 661. אני קיבלתי ליד את העולם הזה באפריל 1950, והגיליון הראשון שיצא תחת ידי נשא את המספר 651. כלומר, הגיליון הגדון הופיע בשבוע ה-11 לכהונתי.

התחלתי לקרוא את הכתבה, ונדהמתי. כמעט כל מילה בה מתאימה לפרשת חודש — פרשת

וכך כתבתי ביוני 1950: אנו קוראים בכל יום על מעשי המסתננים ועל

כתבת "העולם הזה", 22.6.1950* כמו פרשת השב"כ

השב"כ. שום דבר לא השתנה ב-36 השנים במדינה — ושום דבר לא השתנה גם בגישת העולם הזה ובמאבקו למען טוהר-המשפט וזכויות-האדם.

יש הברל אחד: ב-1950 היתה קיימת בארץ צנורה חמורה ביותר, ולא ניתן לומר במפורש הרבה דברים שאפשר לאמרם היום. גם זוהי אחת התוצאות של מאבקנו העקשני, רבי-השנים. הכתבה הנדונה נשאה את הכותרת "כיצד מגרשים מסתננים?" לכאורה זהו דיווח על פעולה של סיוור-צה"ל, שאילו נלווה מקסים סלומון — צלם המערכת הראשון של העולם הזה ובעיתונות הישראלית בכלל. לתצלומיו של סלומון — שראה רק מה שצה"ל היה מוכן להראות לו — צירפתי מאמר קצר משלי. הוא מדבר כשביל עצמו. כדי להבינו, יש לזכור את העובדות. מאות אלפי ערבים גורשו/ברחו במהלך 1948. כחייל הייתי עוראייה לשיטות הגירוש, ואף כתבתי עליון כספרי הצד השני של המטבח, שהופיע גם הוא באביב 1950.

החיילים בתמונה הגדולה לבושים במדי צה"ל של אז. חובשים כובעים שנקראו היטל-מאכער" מפני שנתרמו עלידי יצרני כובעים יהודיים בארצות-הברית. הם מחזיקים ברובים גרמניים מתוצרת צ'כיה. שסופקו לישראל לפי הוראת סטאלין.

מזויינים ועברו תגובות בלילות וחומר כשאנשים אלה באים כדי לשרוד הטרגדיה האישית של אנשים אלה כאנו — המדינה מצווה להגן על חיי תושבי על רכושם. לאותם החיילים והשוטרים הג. אים תפקיד רק מגיעה תורת כולנו.

אולם אין המדינה יכולה להרשות לעצמה להניח ליחידים לבצע — ולוא גם מתוך איריאליזם מסולף — מעשים המכתימים את שמנו בעיני העולם ובעיני עצמנו. יכול להיות שלא מעטים הם הסבורים שהטלת אימה על המסתננים היום היא הדרך היחידה למנוע הסתננות מחר. הנסיון כבר מוכיח שגם מכהינת היעילות, זוהי שיטה מוטעית. מסתננים אלה אינם שורדים מיקצועיים. הם פליטים מריי נפש, שאין להם מה להפסיד.

אין אנו יכולים לעבור בשתיקה על האשמות הכבדות שהוטחו בפנינו, ושהידיהו בעולם כולו. אין אנו יכולים גם להסתפק בהצהרות סתמיות. חייבת להיערך חקירה ציבורית כנה. ואם ימצא שבוצעו מעשים לא-הוגנים — חייבים האחרים לבוא על עונשם.

ולוא ורוקא מחשש, מה יאמרו הגויים". שום חברה כריאה אינה יכולה לסבול כי באחת מפינות חייה — ולו גם תהיה פינה אפילה ורחוקה — יבוצעו מעשים הסותרים את החוק, את המוסר, את ההגנות האנושיות.

כי אם ניתן לנגע כזה לגדול כיום, כשהוא מכוון כלפי "זרים" — מי ייתן לנו ערובה שמחר לא יהיה מכוון כלפי "אוייב פנימי", ומחרתיים כלפי כל ריב פוליטי? לא ייתכן מוסר על-תנאי. ולא ייתכן שנחנך חלק מן הדור הצעיר ביותר ברוח הפורקת את מיוצות האנושות.

ההסתננות היא מכת-המדינה. לא נמנע אותה במעשיה-הפקר. נזכר לצמצם אותה על-ידי שיטות-מילחמה יעילות יותר: יחידות נגידות יותר, קשר מהיר יותר, הגנה מקומית יעילה יותר. אולם פיתרון סופי לבציה זו יכול לבוא רק עם הרחקת הפליטים הערביים מגבולנו ושיקומם.

מעטים יודעים להעריך באיזו מידה מרעילים הפליטים המיואשים את האווירה בכל ארצות ערב, באיזו מידה הם משחיתים את הסיכויים להסדר של שלום. כל החוזרים מסיור בארצות ערב תמימים בריעה שהוה המיכשול הגדול ביותר לחיסול מצב-המילחמה.

כל מסתנן החוזר מ"טיול" בישראל כשבפיו סיפורי-זיועה שופך טיפת-שמון נוספת על מדרות השינאה. הערך המעשי להפחית מס תננים-בעתיד מפקפק, הנזק המידי, המוחשי, ברור וכולט.

לקרוא בין השורות * עד כאן הכתבה משנת 1950. רבים מבין הקוראים את גיליון השבוע לא היו אז עדיין בחיים.

כדי לקרוא בין השורות, צריכים לשים לב לביטויים כמו: "מעשים המכתימים את שמנו", "הטלת אימה", "מעשים הסותרים את החוק", את המוסר, את ההגנות האנושיות", "סיפורי-זיועה", הכוונה היתה למעשי-הרג, לעינויים ולהתעללות. כבותרות לתצלומים נאמר כי רבים מן העולים החדשים ששירתו או צהל"ל באו ממחנות ההשמדה באירופה, וכי חסר להם היחס הנאות לשכויים. באחד התצלומים נראה חייל, בעל מיספר על וזרועו, השומר על מסתנן שבוי, ואילו הערבים אמרו: "פה נולדתי ופה אקבר" וכן "מוטב לי למות ברובה ולא למות ברעב". גם הדרישה לוועדת-חקירה, שהועלתה בכ" תבה, היא אקטואלית מאוד.

אין הרש תחת השמש הישראלית. המאבק על טוהר-המשפט התנהל אז, ונמשך כיום. כאו כן עתה עומד העולם הזה במרכז השורה הראשונה של המאבק. אז עמדו דויד כנגדוויין ומפא"י בראשי השלטון, פרשת השב"כ אירעה כאשר יצחק שמיר והליכוד נשאו באחריות. אך מבחינתנו אין בכך כל הברל.

יש חבלש חשוב בין או והיום: בארץ קם דור שלם חדש, שבחלקו התחנך על ברכי העולם הזה משחר נעוריו.

ב-1950 היה קולנו הקול היחיד במדינה שהשמיע מחאה. והעולם הזה היה העיתון היחיד במדינה שחשף את האמת. כיום יש חזית רחבה הרבה יותר — לא מעט תודות לפעולתו הרצופה, העקשנית ורבת-השנים של השבועון הזה.

(המשך מעמוד 3)

תלמידים יהודיים דתיים ותלמידים ערביים. הוא הסתייג מקיום מיפגשים חברתיים ודרמיניים, ורעתו זו נתקבלה הן על רעת השר והן על רעת כל חברי המועצה לחינוך דתי.

● מנכ"ל משרד-החינוך לא מינה ועדה "לחקור באיזומיו של מר הדני על (מנהל בית" הספר התיכון הדתי באשדוד, בצלאל) שפרו" וממילא אין אמת בכך שמר הדני ציפצה על הוועדה.

ישראל בהן, ירושלים וודקה נגר ויסקי

על המיליונר הקנדי-אמריקאי, שראש עיריית ירושלים שימש לו מורה-דרך אישי בעת סיור בתערוכת אוסוף משה דיין במוסיאון ישר"א (העולם הזה 16.7.86).

נא לא לזלזל בארגר ברונפמן. הגה הסיפור כיצד הוא הצליח לשכנע את אביו, איל-היוסקי סם ברונפמן, למנות אותו כגיל 28 לנשיא חברת הענק (למשקאות) סיגראם.

ברונפמן האב, שעשה את מאות המיליונים (של דולארים) שלו בוויסקי, האמין אך ורק בוויסקי, וכל נסיונותיו של הבן ארגר לשכנע אותו לייצר גם וודקה, שנכנסה בשנות ה-50 לאופנה באמריקה, עלו בתוהו.

האב סם לא האמין שאמריקאים ישתו משקה שאין לו לא טעם לא ריח וגם קשור, באסוסיאציה לפחות, ברוסים. אבל כשהוכיח לו ארגר כמה מצליחים המתחרים לגרוף עם הוודקה שלהם, נכנע סם בסוף, הסכים לוודקה וכשריווחי סיגראם הרקיעו, מינה את הבן כגיל 28 לנשיא החברה.

אברהם פסמניק, תל-אביב היין והכרס

על שתיית יין במידה (העולם הזה 9.7.86).

אם הקוראה דינר טרחה להביא מספר האגדה את האימרה, יין — רובו קשה ומיעוטו יפה" הרי כבר כדאי להרחיק יותר ולצטט את האימרה המיוחסת לאורח שתקל במארח קמצן.

וכך כתוב בתלמוד (במסכת פסחים): "כוסך קטן, וייןך מתוק, וכרסי רחבה" ובלשון בני-אדם: יש לי כרס של ממש, עם קיבולת של ממש. ואתה מגיש לי יין מתוק בכוס קטן?

שמואל מוסקוביין, רעננה זאהי למוכ"ל

על האיפיונים המתבקשים לתפקיד מזכ"ל מיפלגת העבודה (העולם הזה 16.7.86).

האם שם מישוה לב כיצד הספורט, או לפחות אזהרי הספורט, הולכים ומשתלטים על תפקיד מוכ"ל מיפלגת העבודה? אחרי כמה מוכ"לים לא כלי-כך ספורטיביים כמו גולדה מאיר ולונה אליאב, היה המוכ"ל הלפני-אחרון חיים כרל-ב. הפרש הידוע, ועתה המוכ"ל הוא עוזי ברעם, חונכ הכדורגל המושבע.

לכן אני מציע להכין לעתרת המוכ"לים של מיפלגת העבודה את זאהי ארמלי, כדורגלן-הצמרת משרפס. בימים אלה התכשרנו שהוא מתעתד לעבור להפועל תל-אביב, ולכן, לדעתי, אם מיפלגת העבודה רוצה להוכיח קידמה אמיתית, זאהי הוא מוכ"ל העתיד — גם ספורטאי, גם ערבי, גם איש הצפון, גם אדם עובד (בסוכנות לחלקי-חילוף).

ידידיה פנסטר, חיפה לא פגש ולא אמר

על היחסים בין מנהל קול-ישראל לעובדיו הבכירים (העולם הזה 2.7.86).

הציטוט בשמי, שהופיע במיסגרת כמדור שידור, תחת הכותרת נוקס ונוטר, לא נאמר על ידי, ובאירוע הנזכר לא פגשתי את מנהל הרדיו, וממילא לא הקרמתי שלום בלי מענה וכו'.

יורם אבנר, עורך יומן הבוקר הזה קול ישראל, ירושלים

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות, מישפטיות או טכניות.